

■ **Абітурыент—2012**

ПРЫЁМНАЯ КАМПАНИЯ СТАРТУЕ З ПРАФЕСІЙНА-ПСІХАЛАГІЧНАЙ ГУТАРКІ

5 сакавіка ў ВНУ распачалася рэгістрацыя абітурыентаў для праходжання прафесійна-псіхалагічнай гутаркі

Шчыра кажучы, многія па сённяшні дзень не разумеюць сэнсу гэтай даволі працаёмкай і нятаннай працэдурцы, паколькі колькасць тых, хто не пераадоляе папярэдні бар'ер, складае кожны год менш як 1 працэнт ад агульнай колькасці ўдзельнікаў гутаркі. Між іншым, да ўдзелу ў гутарцы, акрамя работнікаў ВНУ, прыцягваецца шмат спецыялістаў звонку: гэта прафесійныя псіхолагі і спецыялісты па рабоце з моладдзю, работнікі міністэрстваў, Мытнага камітэта, Генеральнай пракуратуры, Вярхоўнага і Вышэйшага Гаспадарчага судова, рэдакцый вядучых сродкаў масавай інфармацыі. Магчыма, апуха не варта казаць? Тым больш што год ад года колькасць «выпадковых» абітурыентаў, якім было адмоўлена ў рэкамендацыі, змяншаецца.

ПЕРАЛІК УСТАНОЎ ВЫШЭЙШАЙ АДУКАЦЫІ — МЕСЦАЎ ПРАВЯДЗЕННЯ ПРАФЕСІЙНА-ПСІХАЛАГІЧНАЙ ГУТАРКІ У 2012 ГОДЗЕ З ПАЗНАЧЭННЕМ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЯЎ І ГРУП СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЯЎ, ПА ЯКІХ БУДЗЕ АЖЫЦЦЯЎЛЯЦА ПРАФЕСІЙНА-ПСІХАЛАГІЧНАЯ ГУТАРКА

Спецыяльнасць (група спецыяльнасцяў)	ВНУ — месцы правядзення прафесійна-псіхалагічнай гутаркі
Дзяржаўнае кіраванне, дзяржаўнае кіраванне і эканоміка:	Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны Мазырскі дзяржаўны педагогічны ўніверсітэт імя І. Шамякіна Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.Пушкіна Віцебская ордэна «Знак Пашаны» дзяржаўная акадэмія ветэрынарнай медыцыны
Міжнародныя адносіны, Міжнароднае права:	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы Міжнародны гуманітарна-эканамічны інстытут Установа адукацыі Федэрацыі прэфсаюзаў Беларусі «Міжнародны ўніверсітэт «МИТСО»» Прыватная ўстанова адукацыі «БІП — Інстытут правазнаўства»
Дзяржаўнае кіраванне і права, правазнаўства, эканамічнае права:	Акадэмія кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт Беларускі дзяржаўны эканамічны ўніверсітэт Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.Куляшова Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.Пушкіна Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.Машэрава Паліцкі дзяржаўны ўніверсітэт Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Я.Купалы Беларуская дзяржаўная ордэнаў Кастрычніцкай рэвалюцыі і Працоўнага Чырвонага Сцяга сельскагаспадарчая акадэмія Установа адукацыі Федэрацыі прэфсаюзаў Беларусі «Міжнародны ўніверсітэт «МИТСО»» «Міжнародны гуманітарна-эканамічны інстытут» Прыватны інстытут кіравання і прадпрымальніцтва Прыватная ўстанова адукацыі «БІП — Інстытут правазнаўства» Прыватная ўстанова «Мінскі інстытут кіравання» Прыватная ўстанова «Інстытут парламентарызму і прадпрымальніцтва»
Журналістыка, міжнародная журналістыка:	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.Куляшова Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Я.Купалы Брэсцкі дзяржаўны ўніверсітэт імя А.Пушкіна Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П.Машэрава Прыватная ўстанова «Інстытут парламентарызму і прадпрымальніцтва»
Мытная справа:	Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт транспарту

АДНАК у галоўным адукацыйным ведамстве краіны ўпэўненыя ў карыснасці прафесійна-псіхалагічнай гутаркі, якая дазваляе абітурыентам загадзя ацаніць правільнасць выбару будучай прафесіі. Асноўная мэта, якая стаіць перад членамі камісіі, — выявіць у абітурыента матывацыю і ацаніць яго асабовыя якасці, тым больш калі рэзюмэ ідзе пра будучага прафесійна-псіхалагічнага кіраўніка. На гутарцы ад абітурыентаў патрабуецца прадэманстраваць сваю эрудыцыю, разуменне грамадска-палітычнага жыцця краіны і эканамічнай сітуацыі, працасаў, што адбываюцца ў Беларусі і за яе межамі. Адназначна вітаюцца камунікатывныя кампетэнтнасці абітурыента, яго ўменне абгрунтоўваць сваю пазіцыю, падмацоўваць прыкладамі, паўната і лагічнасць адказаў, карэктнасць і правільнасць мовы. Бяруцца пад увагу таксама лідарскія і арганізатарскія здольнасці маладых людзей, іх ўменне выходзіць з нестандартных сітуацыяў, гатоўнасць працаваць у камандзе.

Папярэдні прафадбор праводзіцца пры наступленні на 10 спецыяльнасцяў, дзе да будучых спецыялістаў дзяржавай прад'яўляюцца асаблівыя патрабаванні. У гэты пералік уваходзяць спецыяльнасці «Дзяржаўнае кіраванне», «Дзяржаўнае кіраванне і права», «Дзяржаўнае кіраванне і эканоміка», «Міжнародныя адносіны», «Міжнароднае права», «Правазнаўства», «Эканамічнае права», «Журналістыка», «Міжнародная журналістыка» і «Мытная справа». Варта мець на

ўвазе, што праз папярэдні прафадбор павінны прайсці ўсе, хто плануе паступаць на дзённую, вчэрнюю, заочную і дыстанцыйную формы навучання, на паралельнае навучанне, навучанне ў скарачаныя тэрміны, на навучанне на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі, для атрымання другой і наступнай вышэйшай адукацыі як за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, так і на ўмовах аплаты фізічнымі і юрыдычнымі асобамі. Гэта тычыцца і абітурыентаў прыватных ВНУ.

Ад праходжання прафесійна-псіхалагічнай гутаркі вызваляюцца толькі замежныя грамадзяне, якія плануюць паступаць у беларускія ВНУ, але пражываюць за межамі краіны. Аднак замежныя грамадзяне і асобы без грамадзянства, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі Беларусі, павінны такую гутарку прайсці. Абітурыенты маюць права прайсці гутарку па кожнай групе спецыяльнасцяў, напрыклад, для паступлення на «Журналістыку» і «Міжнародныя адносіны». Для гэтага трэба асобна зарэгістравацца на кожную групу спецыяльнасцяў. Аднак рэгістрацыя на адну і тую ж спецыяльнасць (групу спецыяльнасцяў) у розных ВНУ катэгарычна забараняецца.

Па выніках гутаркі камісія прымае рашэнне: рэкамендаваць або не рэкамендаваць кандыдата для ўдзелу ў конкурсе па абранай спецыяльнасці (групе спецыяльнасцяў). Рашэнне прымаецца проста большасцю галасоў членаў камісіі. Документам ад вынікаў праходжання гутаркі з'яўляецца рэкамендацыя для

Фота Мгарыні БЕГУНОВИЧ

ўдзелу ў конкурсе на атрыманне вышэйшай адукацыі. Рэкамендацыя выдаецца кандыдату ў дзень праходжання гутаркі і дзейнічае да канца бягучага календарнага года. Такім чынам, абітурыенты, якім летас не пашчасціла пры паступленні ў ВНУ, але якія паспяхова прайшлі папярэдні прафадбор, павінны будуч прайсці яго зноў.

Рэгістрацыя будзе доўжыцца па 31 сакавіка ўключна. Заява для ўдзелу ў прафесійна-псіхалагічнай гутарцы можа быць паддана грамадзянінам асобі ці быць накіравана па пошце. У першым выпадку будучы абітурыент асабіста паказвае пашпарт ці іншы дакумент, які сведчыць асобу. А пры накіраванні па пошце да заявы прыкладаецца копія пашпарта ці іншага документа, які сведчыць асобу. Адказнасць за правільнасць і праўдзівасць звестак заявы ўскладаецца на грамадзяніна. У Міністэрстве адукацыі папярэджваюць, што заявы, якія паступяць пасля 31 сакавіка, разглядацца не будуць.

Трэба дадаць, што рэгістрацыя і праходзіць гутарку можна ў любой ВНУ, указанай у пераліку, незалежна ад таго, куды будзе паступаць абітурыент. Прафесійна-псіхалагічная гутарка пройдзе з 5 па 30 красавіка ў адпаведнасці з графікамі, зацверджанымі ВНУ.

Надзея НИКАЛАЕВА

■ Ліст у нумар

«ДЫК ЧАМУ Ж НЕ ЗАСПЯВАЦЬ ПА-СВОЙМУ?»

Я жыву ў вёсцы, у глыбінцы Берасцейшчыны. Люблю мастацтва. Крыху лепш разбіраюся ў літаратуры (філолаг па адукацыі). У музыцы і жывапісе — на ўзроўні амагара. У маладосці збіраў рэпрадукцыйны карцін (пераважна з часопіса «Огонек»), пласцінкі з любімымі творамаі. У больш сталым узросце часу на гэта ўжо не было: тыповы лёс вясковага настаўніка, а гэта значыць — лектара таварыства «Веды», удзельніча маладзёўскай самадзейнасці і ўсіх «добраахвотных» нядзельнікаў-суботнікаў, «вырошчальніка» дзяці буркаоў у калгасе... У дадатак — свая сям'я і свая гаспадарка, без якой ні тады, ні цяпер, відаць, нельга пра жыць у вёсцы.

Няцяжка ўвясць, як хутка ад гэтага звычайнага круглагод. Што не віна настаўніка, а хутэй гэта. Выстаівалі — адзінікі!
Дык вяс пра «ЕўраФэсты» ранейшых гадоў і пра «Еўрабачанне» гэтага.
Першае. Як мне здаецца, мы залішне «б'ём» на знешнія эфекты. Збіраем уразіць Еўропу вызышэкстрагантны прычоскам і строймаі. Для той жа Алешка варта было б прадуллець пажоу, якія падчас выступлення налілі са да ёй «хвосць» суенкі. Не усім зразумельна выстаіць і ў сурт Літесауд (ці яны мо ставалася са зместам песні? Я англійскую мову не ведаю; тады хай прабачыце...)
Я гэта да таго, што на адным з «Еўрабачанняў» мы ўжо спрабавалі звабавіць Еўропу майстэрствам пераапрапанання (а не песнямаі). Не прайшоў ж!

Другое. Першапачаткова пераможа конкурс Алена Ланская заявіла, што гатова падрыхтаваць на «Еўрабачанне» іншую песню, калі яна знойдзецца. Гэта, на мой погляд, нейкі абсурд. Значыць, сама яна не верыць, што гэтая песня — добрая. А мы, атрымліваецца, павінны паверыць, што тая, новая, будзе лепшая? А калі горшая? Што тады? Трэба ж было шукаць яе да заключнага этапу, на маю думку.

Троцце. Я — патрыёт сваёй Радзімы, таму мне за яе і крыўдна. У нас што, няма каму канчаткова падрыхтаваць пераможу да конкурсу ў Баку? Трэба некага шукаць па да межамі, спадзявацца, што «вог прыедзе туды, дэда нас навуіт»-?!
Асабіста я сімпатызую Кіркораву як артысту. Але ж і мы, як быцьдм, не льякам штымаі!
Чацвёртае. Любіо, цяно, паважаю Ціхановіча. Нават вельмі! Але ж уражанне, што на ім кіпам сышоўся свет. Ужо колькі гадоў не шанціць нам на дарослым «Еўрабачанні». Дык мо пара паглядзець, што было б, калі б змянілася кіраўніцтва аргкамітэта? Ці я памыляюся?

Пятае. Не разумею, чаму не паказалі мне, усім нам прывомаі галасавання глядачоў (так робіцца на конкурсах, мы прымомаі). Чаму не прадставілі членаў прафесійнага журы, не казалі, хто там каму аддаў свой голас? Бо ён ж відавочна: дзе няма прэз-рыстаці, там абавязкова з'яўляюцца падставы для сумневаў — у галоўным; у справядлівасці.
Шостае. Мне цягам усяго конкурсу было крыўдна. Паважаць у Еўропе і ва ўсім свеце нас можна будзе толькі тады, калі мы будзем паважаць сябе самі. Гэты конкурс — яшчэ адно, чарговае, новае пацярджэнне нашай непавагі да свайго роднага, беларускага. Трэба было з Наваргі прыехаць замежніку Сашу Рыбаку, каб беларусы на беларускім «ЕўраФэсце» пачулі беларускае слова! Пра сябе кажу: ішоу канцэрт, выступалі прэтэндэнты на паездку ў Баку — ніякіх асаблівых паучэнцў. А «выскаччы» Саша, зайграў, заспяваў свой «Небаіскі Еўропы» — і адгнукулася не толькі мая душа, але і вочы (эмарклі амусыці)...
Выканаўца ў песню павінен уклаці душу — сваю і народа, які ты прадстаўляеш. Душа ж тая — у мове! Дык мо пара ўжо нам заспяваць па-беларуску? Тым больш што мова наша на мілагучнасці куды вышэй за іншыя. Яна ў Еўропе другая пасля італійскай. Дык чаму ж не ўзяць яе ў саюзнікі? Чаму ж не заспяваць па-свойму?

Ірына РУДКОЎСКАЯ, в. Хатынчы, Ганцавіцкі р-н.
P.S. Запісала гэтыя думкі адразу ж пасля прагляду трансляцыі. Не адважылася адправіць. А потым пачула пра скандал і стала так балюча, так крыўдна...

Драматычны лёс Аляксандра Чарвякова

У адзін з дзён 2004 г. на пасяджэнні навуковага савета Нацыянальнага архіва Рэспублікі Беларусь абмяркоўваўся уклад дакументальнага зборніка аб урадзе Беларусі, утвораным 1 студзеня 1919 г. Аўтар гэтых радкоў быў супраць уключэння ў доўгачаканую і вельмі карысную кнігу галкавых, стылістычна не апрацаваных запісаў супрацоўнікамі НКУС допытаў Д.Ф. Жылуновіча і А.Р. Чарвякова ў 30-я гады: нічога новага яны не давалі, а толькі скажталі вобразы людзей. Але матэрыялы ўнеслі, што, на наш погляд, было памылковым.

У гэтыя дні аднаму з першых твораў беларускай савецкай дзяржаўнасці, старшыні Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта Беларускай ССР з 1920 па 1937 гг., намесніку старшыні Цэнтральнага Выканаўчага Камітэта Саюза ССР з 1922 па 1937 гг. Аляксандру Рыгоравічу Чарвякову споўнілася 6 120 гадоў.

А.Р. Чарвякоў нарадзіўся 8 сакавіка 1892 года ў вёсцы Джурка на Міншчыне ў сялянскай сям'і. У Беларусі ў той час праходзіў шэраг зямельных, гарадскіх, фінансавых рэформаў. Але бацькі Аляксандра ў пошухах лепшай долі вырашылі адправіцца на новае месца жылкхарства — у суседні Віленскі край. Тут будучы беларускі дзеяч скончыў грамадское вучылішча, Віленскі настаўніцкі інстытут.

Дні заробку першага працоўнага хлеба на пасадзе вясковага настаўніка былі цікавымі і пауачальнымі. Але не ведаў і не здагадаўся Аляксандр Чарвякоў, што амаль у тыя гады ў розных кутках Беларусі таксама распачалі асветніцкую дзейнасць грамадскія і культурныя дзеячы Дзмітрый Жылуновіч, браты Іван і Антон Луцкевічы, паэты Янка Купала і Якуб Колас, гісторыкі Мітрафан Доўнар-Запольскі, Вацлаў Ластоўскі, Усевалад Ігнатюскі. Гэта былі людзі, з якімі ён потым часта сустракаўся на працягу дзён і ў час лёсавызначальных перамен.

Чарвякову належыць вялікая роля ў пераўтварэнні Беларусі як «заходняга буфера» ў раўнапраўную саюзную савецкую рэспубліку. На жаль, гэты працэс яшчэ мала даследаваны беларускімі вучонымі. Але ў архівах захаваліся лісты А.Р. Чарвякова да старшыні Савета Народных Камісараў РСФСР У.І. Ляніна, у якіх ён падварагае крытыцы расійскія і мясцовыя ваенныя і партыйныя органы ўлады за перашкоды на шляху другога абвешчання дзяржаўнай незалежнасці Беларусі (31.07.1920 г.), ігнараванне інтарэсаў беларускага

зорка, аблямаваная золатам. Уся эмблема залатая.

Увядзенне новай дзяржаўнай сімволікі Беларусі — флага і герба — была вынікам утварэння ў снежні 1922 г. Саюза ССР, дагавор аб чым ад імя БССР падпісаў А.Р. Чарвякоў. Ён у той час значалася ў ЦВК і СНК Беларускай ССР.

З 1918 і па 1934 гг. у Беларусі дзейнічалі так званыя партыйныя фракцыі. Яны дапамагалі праводзіць іці там, дзе, акрамя камуністаў, існавалі беспартыйныя.

Чарвякоў выкарыстоўваў гэтыя асаблівасці для умацавання сувязі з простымі людзьмаі. Па яго прапанове мясцовыя органы ўлады атрымалі права выздзяльчы бeлым чырвонаярмейцам, удзельнікам партызанскага і падпольнага руху ў чым нямецкай і польскай інтэрвенцый дадатковы лесеаматэрыял на вырашэнне жылльвых проблем. Наркамат фінансаў БССР у 1928/1929 навучальным годзе амаль на 50% забяспечыў ступендыямаі студэнтаў БДУ, Віцебскага ветэрынарнага інстытута, Горы-Горацкай сельскагаспадарчай акадэміі, тэхнікумаў, на 61% — прафшкoлы, на 100% — рабшкoлы, камуністычны ўніверсітэт, савпартшкoлы, яўрэйскаую сельскагаспадарчую шкoлу ў Курасоўшчыне, мінскія курсы грамадзанаўства.

Разам з Чарвяковым у склад фракцыі уваходзілі М.М. Галадзедз, І.А. Адамовіч, У.М. Ігнатюскі, З.В. Прышчэлаў, А.В. Балціцкі, З.С. Чарнушэвіч, А.І. Хацкевіч, В.К. Шчарбакоў. На іх пасяджэнні запрашаліся: ад «Звязды» — Нодэль, «Савецкай Беларусі» — Кудзелька, «Рабочага» — Шпэліца, «Беларускай вёскі» — Шукевіч-Трацяцкоў, Гістарта — Агурскі, Цэнтраархіва — Жылуновіч.

Імя Чарвякова засталася на старонках дзясяткаў дакументаў аб вылучэнні прадстаўнікоў рабочых і сялянскіх мас Беларусі на працу ў розныя органы

дзяржаўнай улады рэспублікі: ад сельскага Савета да ЦВК і СНК БССР. Колькасць такіх вылучэнцаў з 1924 па 1930 гг. толькі па прыблізных падліках складала больш за 5000 чалавек. Нямаюла было і прадстаўніц жаночага полу. У 1925 г. звыш 100 жанчын былі выбраны на работу ў райвыканкамы, 7 беларускіх сялянцаў занялі месцы адказных супрацоўнікаў у сістэме ЦВК БССР. Вылучэнцы адгравілі значную ролю ў ажыццяўленні мeрaпрыемстваў палітыкі індустрыялізацыі, калектывізацыі сельскай гаспадаркі, здзяйснення сацыялістычнай культурнай рэвалюцыі.

У канцы 20-х — пачатку 30-х гадоў палепшылася прававое становішча так званых сельскіх батракоў, завяршылася ўтварэнне адукацыйнай сістэмы (пачатковая школа, працоўная сям'югодка, тэхнікум, ВНУ). У Мінску адкрыўся Дом асветы, 16 сакавіка 1933 г. партыйная секцыя пры ЦВК БССР аднавіла на работе настаўніка Крупскага раёна Сцяпуру, пацярпелага за пісьмовы зварот у сельсавет на рускай мове.

У БССР дзейнічала Беларуска нацыянальная акадэмія навук, каля 30 вышэйшых навучальных устаноў. Упершыню амаль усе дзеві 6-7 гадоў аказаліся ахопленымі пачатковай школай, у вярхах ішлі размовы аб стварэнні сваёй Беларускай нацыянальнай энцыклапедыі. У два разы павялічылася тэрыторыя і ў тры — насельніцтва БССР.

Канкрэтны ўдзел Чарвякова шматгранны. На наш погляд, застаюцца актуальнымі і сёння яго рэкамендацыі па барацьбе супраць фармалізму, страты адказнасці за даручаную справу.

Аляксандр Рыгоравіч Чарвякоў паважу гісторыю, быў першым, хто ўнёс прапанову аб зборанні ўспамінаў па гісторыі фарміравання грамадскага і рэвалюцыйнага руху на тэрыторыі усіх 5 беларускіх губерняў. Мабыць, па гэтай прычыне 27 лістапада 1928 г. члены ЦВК БССР заслухалі даклад Д.Ф. Жылуновіча «Аб дзейнасці Цэнтраархіва і яго ўзаемаадносіннах з Гістартам».

У прынятай пастае мове паведамляецца: «1. Лічыць неабходным, каб пастаянным адказным супрацоўнікам Цэнтраархіва быў член партыі. 2. Дабіцца, каб загадчыкі акруговых аддзяленняў Цэнтраархіва былі таксама членамаі партыі. 3. Вылучыць у Цэнтраархіве асобна па-

1933 г. На сесіі ЦВК СССР. Злева направа: Казановіч, Сталін, Мoлатаў, Мусабкоў, Чарвякоў.